

סיכום העשייה

מרכיב שני מתוך תהליכי פרידה בזמן מלחמה, קיץ תשפ"ה

יצירת תהליך רפלקטיבי, ממוקד ראיות, המסכם שנת לימודית חריגה בצל מלחמה וממקם את הקשיים בתוך נרטיב מקצועי קוהרנטי

איך יוצרים תהליך רפלקטיבי?

עבודה סביב "ציר זמן" יכולה לפרוש ברצף אחד את ההצלחות והאתגרים, לבנות סיפור שלם, ולהדגיש הוקרה וחוסן בכך שתבליט את תרומת הצוות ובית-הספר כעוגן קהילתי.

למה?

כך יתאפשר עיבוד רגשי, לגיטימציה לשתף רגעי גאווה וקושי, והפקת תובנות משותפות שישמשו בסיס לתכנון מושכל של השנה הבאה.

איך נראה תהליך רפלקטיבי של ציר הזמן?

א. היערכות מוקדמת

1. קבצו נתונים וראיות, למשל:
   - סטטיסטיקות של מס' שיעורי שנערכו בזום, ערכות למידה שחולקו, מפגשי תמיכה.
   - תוצרים כמו סרטונים, מצגות, תמונות, מכתבי תלמידים והורים.
2. בחרו פורמט, למשל:
   - פיזי (אם ניתן להיפגש): גליל נייר/ בד ארוך, לוחות, חוט ומדבקות.
   - דיגיטלי: Padlet, Canva Timeline, Google Slide .
3. חלקו תפקידים , למשל:
   - רכז/ת פדגוגי/ת: ריכוז חומרים.
   - מורה לאומנות/עיצוב: אסתטיקה.
   - יועצת/פסיכולוגית: תחנות "דיבור רגשי".
   - מחנכים: איסוף תרומות מהכיתות.

ב. בניית "ציר הזמן"

להלן הצעה מעשית לפריטי תוכן שאפשר "להניח" על ציר הזמן.

הציר ייבנה במתכונת חודשית: ספטמבר עד יוני (או לפי השנה העברית, בהתאם לצורך), וכל אירוע, הישג או אתגר ישובץ בחודש המתאים. אינכם חייבים לכלול את כל הפריטים; בחרו אחד או יותר מן ההצעות שלפניכם, לפי הרלוונטיות והמשאבים הזמינים, וכך תרכיבו תצלום־רוחב מאוזן של השנה כולה.

- **אבני-דרך מרכזיות:** סמנו על הציר תאריכים מכוננים: פתיחת השנה, אירועי הלחימה, חזרה חלקית ללמידה, למשל:16.5 - מעבר למודל ZOOM מלא.
- **מיפוי הישגים וחוסן:** הבליטו פסים או כרטיסיות ירוקות המייצגות הצלחות וחיזוקי חוסן. כמה פעילויות למידה פותחו, כמה פעילויות למידה חברתית רגשית התקיימו וכדומה.
- **תחנות כנות:** ייעדו צבע אחר, נגיד כתום, לנקודות קשות או מאתגרות: "שלושה מורים גויסו למילואים", "שבועיים ללא לימודים סדירים".
- **עדויות חזותיות:** שלבו תמונות, קודי QR-לקטעי וידאו וגרפים כמו שיעור במקלט או סטטיסטיקת נוכחות בשיעורים מרחוק.
- **אייקונים רגשיים:** אפשרו לצוות להדביק סמלי ❤️ או ⚡ כדי לסמן רגעי גאווה או אתגר; למשל "רגע שהרגשתי גאווה" = לב אדום, ואתגר משמעותי = ברק צהוב.

ג. סיור הגלריה לאורך ציר הזמן

המטרה היא לאפשר לצוות "לטייל" בין תחנות השנה, להתבונן בהישגים ובאתגרים כפי שסומנו על ציר הזמן (פיזי או דיגיטלי), וליצור שיח הדדי שמחבר בין סיפור מאמץ משותף לבין משאבי חוסן עתידיים.

1. **פתיחה קצרה של המנהלת:** המנהלת מזמינה לספר יחד את הסיפור השלם שלנו, על כל גווניו.
2. **הליכה בגלריה:**
   - **במרחב הפיזי:** הצוות מסתובב בין התחנות לאורך הציר.
   - **במרחב הדיגיטלי:** שיתוף מסך/ קישור לציר זמן ב-Padlet או בפלטפורמה דומה.
   - כל מורה מצמיד או גורר תגי-זיכרון אישיים:

     🟩 רגע גאווה - אירוע שבו הרגיש הצלחה מיוחדת.

     🟧 אתגר משמעותי - קושי או משבר שנדרש להתמודדות מיוחדת.

3. **איסוף בזמן אמת** – כל התגים מתעדכנים בלוח Padlet/Miro צבעוני אחיד, כך שכל הצוות רואה את השכבות האישיות מצטברות לסיפור קולקטיבי.

ד. שיחה מסכמת מודרכת

לאחר הסיור, המנהלת מנחה דיון קצר:

- **מה סייע לנו להחזיק מעמד?** חשיפת משאבי חוסן אישיים וארגוניים.
- **איזו התנהלות נרצה לשמר?** תיעוד פרקטיקות וגישות שהוכיחו את עצמן.
- **"מה נרצה לשפר?** זיהוי פערים וכתיבת כיווני פיתוח ברי השגה.

טיפ ניהולי: בזמן השיח כתבו תובנות בלוח, "עכשיו - ובעתיד " הן יכולות להפוך למפת-דרכים ישימה לפתיחת ספטמבר.

תוצרים משלימים

- **אלבום "שגרת חירום"** – קוד QR המקשר לאוסף תמונות וסרטונים.
- **דוח אינפוגרפי מקוצר** – נתונים בולטים והצלחות מרכזיות לשיתוף הורים והרשות המקומית.
- **מכתב תודה משותף** – קולאז' ברכות ופתקים אישיים מהצוות, חתום בידי המנהלת.

תיאוריות להעשרה ולביסוס הפעילות

תחושת קוהרנטיות (Antonovsky, SOC)

אנטונובסקי מלמד שחוסן נפשי מתבסס על שלושה מרכיבים: מובנות, ניהוליות ומשמעות. כאשר אדם תופס את אירועי חייו כמובנים, בני-שליטה ובעלי משמעות, הוא מצליח להתמודד טוב יותר עם לחץ ולהישאר בריא. בסיכום התכנית כדאי להזמין את המשתתפים להתבונן לאחור בשאלות המדגישות כל ממד: אילו היבטים במסלול היו להם ברורים או מעורפלים? באילו משאבים ואנשים נעזרו כדי לנהל אתגרים? ואיזו משמעות מקצועית או ערכית הם מפיקים מן הדרך שעברו? הרפלקציה בונה תחושת לכידות וממנפת אותה להמשך הדרך.

מעשים של משמעות (Bruner)

על-פי ברונר, בני־אדם וקבוצות יוצרים זהות באמצעות הסיפורים התרבותיים שהם מספרים לעצמם. הנרטיב אינו רק תיעוד של אירועים, אלא כלי לבניית משמעות משותפת. בתהליך הסיכום ראוי לעודד כתיבת "רגע מכונן" קצר - סיפור מצולם או כתוב - המשקף הישג או אתגר מייצג. אחרי השיתוף, המשתתפים מזהים מטפורות או ערכים חוזרים ומקשרים אותם לתפיסות מקצועיות: מה הסיפור מלמד על מי אני כמנהיג/ה, ואילו הנחות עבודה הוא מאשר או מערער. כך נוצר נרטיב קולקטיבי המייצב זהות קבוצה ופותח מרחב לדיון ביקורתי.

הסיפורים שאנו חיים לפיהם (McAdams)

מקאדמס מוסיף שהזהות האישית נבנית כ"מיתוס" המשכי: אנו מארגנים חוויות בשיאים, שפל ונקודות מפנה והחלוקה הזו מעצימה צמיחה. במפגש רפלקטיבי ניתן לערוך ריאיון Life-Story ממוקד, שבו המשתתף מתאר רגע שיא, רגע קושי ונקודת תפנית במהלך התכנית. מעיבוד הסיפור אפשר לגזור "נרטיב גאולה": כיצד אתגר הפך למשאב. לבסוף המשתתף מנסח כותרת עתידית ("בעוד חמש שנים אספר ש-...") וכך מקבע כיוון התפתחותי המבוסס על חוויות העבר.

התיאוריות משלבות שלוש שכבות של רפלקציה: התבוננות אישית, נרטיב קבוצתי ובניית חזון קדימה. כך נוצרת מסגרת רפלקטיבית מקיפה שקושרת חוסן, משמעות, זהות ואופטימיות.